

vegada un mestre, i llavors «cannamellarum», de la illa d'on ell mateix havia estat rei fins feia pocs anys, i on evidentment havia de conèixer els homes més aptes; d'aquí també que Enric el Navegant es fes venir mestres sicilians per a Madeira, acabada de descobrir pels seus portuguesos, el 1419.

Però a favor de la prioritat catalana és un fet que tanca de cop l'existència, només en català i un poc en cast., de derivats tan cabdals en la llengua, com *trapitxar*/*trepitjar* i *trapicheo*. Aquests donen a entendre que abans de la gran volada que en prengué el conreu industrial des del S. XIV, ja existien petits *trapigs* en una escala més domèstica o hortolana, en tot el SO. hispànic, des del primers temps de la dominació sarraïna, prolongació ininterrompuda des dels temps de Marcial; i *trapigs* no sols de sucre sinó també d'oli i de metalls.

Si fos importació italiana aqueixa indústria a la nostra terra, no s'explicaria que el personal dels *trapigs* valencians fos tan morisc: hi hauria cristians i no els centenars de moriscos que hi consten pertot; els cristians haurien servit millor per adaptar una indústria italiana. La *ç* nostra discrepa de la *-t(u)* siciliana; perquè el nostre és *τραπήτιον*; i a Sicília, *τράπητον*. La *ç* demostra l'herència mossàrab en termes d'evitència.

Demostrada l'etimologia del mossàrab *trapič* i la probabilitat de la seva decisiva intervenció en el cat. *trepitjar*, tornem al mot català. A part de totes les raons i indicis que acabem d'aplegar-ne, hi havia ja la impossibilitat d'explicar la terminació *-itjar* com un sufix català. Pui que, en concret, era inconciliable amb el sufix *-ejar*, en particular; i la impossibilitat d'agermanar-lo amb el quasi-sinònim *petjar* (d'origen clar). Entre altres raons per no haver-hi un prefix *tre-* (hi ha *tra-* variant de *tras-* *TRANS-*, però només hi pot ser davant sonores com *m* etc., mai davant una *p*); amb el sufix *-ejar* hi havia no sols la contradicció de la vocal, sinó també la *-tj-* africada. Tot això era certament inconciliable i obligava ja a cercar alguna cosa com la que hem trobat.

No desconequem, però, que hi havia un *trep-* de significat no massa diferent, i formant un grup romànic ben conegut. *Treper* fou bastant freqüent en francès antic, des del S. XII al XVI, si bé aquí el sentit està més aviat de la banda de 'guimbar', 'saltironar' i entorn d'això: «sauter, danser», «frapper du pied en signe de joie ou d'impatience, fouler aux pieds, battre»; avui *tréper*, o *triper*, encara en els patucos de tot el perímetre d'Oïl. L'oc. ant. *trep* és molt freqüent des del S. XII (Marcabré) per a «trépigner», «danser, sauter», «folâtrer, batifoler» etc. El castellà *TREP*, que ha acabat per ser 'enfilarse, escalar', fou abans 'fer acrobatismo', i sembla haver començat per ser 'saltironar' i 'fer jocs de mans' [S. XV].

En aquest article del *DCEC/DECH* vaig poder demostrar que tot i estar representada aquesta arrel en un grup de dialectes germànics, que comprèn l'angl. *trip* 'córrer d'ací d'allà', 'petjar lleument' [1380], el neerlandès, el baix-alemany i algun més, no hi havia

manlleu del germànic per part del romànc, sinó creació onomatopèica paral·lela, tal com la que he detallat a l'article *TRAPA*: a base de la veu imitativa *TRAP!* o *TRIP!*, imitant el so d'una petjada més o menys estrepitosa.

És ben segur que això també ho tinguérem en cat. I, ben cert, abundós i ben arrelat; després decaigué. Ens en queden, però, alguns testimonis escadussers i moderns, això sí, i més aviat limitats a les zones septentrionals de la llengua; però amb terminacions múltiples. *AlcM*, tot adherint-se a la meua etimologia de *trapitxar*/*trepitjar* (no sense indegudes concessions a superficials i impossibles desvaris de GdDiego i Malkiel, amb els quals seria frívol malgastar paraules), em retreu, en fals, d'haver afirmat que no hi havia relació entre *trepitjar* i *trepejar*; ja vaig reconèixer llavors que hi havia contacte secundari, i vaig assenyalar jo un cas català de *trep* en tal sentit: «la verge sancta Maria, / regina imperial, / infantà per aquest dia / --- / l'ase e lo bou se alegraren / *trepant* sobre lo fenal, / e ensemps amdots dansaren / tocant laüt e tabal» o sigui 'guimbar, trascar, picar de peus': en una mena de nadala vigatana del S. XV (*RHis*. xxviii, 414).⁷

D'aquest vingueren una sèrie de derivats poc difosos, formats amb diversos sufixos, quasi tots localismes del NE., que consigna el *DAG.*: *trepellejar*, *trepinar*, *trepolejar* («*trapolejar*: *trepitjar* maltractant, v. gr. sembrat», *DFgra.*); i *AlcM*: *trepinyar*, a part del *trepinyejar* comentat abans; *trepollar* cerd. (*BDC* II, 57); *treponejat* («(terreny) endurit a la superfície per haver-hi caminat molt quan era humit» (en *AlcM*, per err. tip. *treponejat*, però a la grafia *traponejar* ho posa bé); en infinitiu ho recull el *DAG.* en el B. Llobregat (*trapunejar* «posar els peus en un tros conreat», St. Joan Despí).

Fins i tot hi ha hagut *trepejar*, però en un sol cas ross. de 1461, i amb el sentit de 'conculcar, vilipendiar': «en manca qu' esta vila aconseguescha justícia dels qui l'an vilmenada e *trepejada*» a. 1461 (p. p. Calmette, *RLR* LI, 279); avui 'anar d'ací d'allà, feïnotejar' en dos prosistes del B. Emp.; d'aquí el postverbal *trepeig* sovint usat per Ruysa amb el sentit de 'fres-seig, feïnoteig', ja en *Marines i Boscatges*: «quan vaig agafar es picador de sa porta, me varen dir, net i clar: —Hereu Mauva, sa teva dona s'és morta: la vàrem enterrar ans d'ahir—. I jo encara no m'ho creia: me semblava que sentia es *trepeig* d'ella per dins... i pica que picaràs»; «vaig --- trobar la porta tancada; a pesar de que vaig sentir *trepeig* per dins, no vaig voler trucar» (= *Pinya de R.* II, 26; I, 43; encara: I, 164).

A penes cal demostrar que tot això no és gaire més que prolongament, cap al S., d'una àrea occitana: a l'Erau *trepinya*, *trepinyechà* tr. «piétiner» a Pezenàs (però no oblidem que és un parlar apitxat, que ensordeix sempre la *-j-* en *-ch-*: res a veure, doncs, amb el nostre *trapitxar*/*trepitjar*) i *trepà* «aller et venir sans but apparent, dans un même lieu» (Mâzuc); i cf. *KJRPh.* XI, 84. Hi ha un cas d'oc. ant. *trepejar* «caracoler (les chevaux), trépigner» en un text llgd. del S. XIII; i *trepai* «désordre, tumulte» és una mica més